

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

I. ÚS 390/2010-12

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 27. októbra 2010 prerokoval sťažnosť Mesta M., M., zastúpeného advokátom JUDr. J. M., Ž., vo veci namietaného porušenia základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a práva na spravodlivý proces podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 1 MOBdo V 15/2009 z 29. apríla 2010 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť Mesta M. o d m i e t a pre nedostatok právomoci Ústavného súdu Slovenskej republiky na jej prerokovanie a rozhodnutie.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 6. augusta 2010 doručená sťažnosť Mesta M., M.(ďalej len „sťažovateľ“), zastúpeného advokátom JUDr. J. M., Ž., ktorou namietalo porušenie základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na spravodlivý proces podľa čl. 6

ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) sp. zn. 1 MOBdo V 15/2009 z 29. apríla 2010 (ďalej len „uznesenie z 29. apríla 2010“).

Z obsahu sťažnosti a k nej pripojených písomností vyplýva, že 16. decembra 1995 mimoriadne valné zhromaždenie obchodnej spoločnosti L., a. s. (ďalej aj „žalobca“), rozhodlo o zvýšení základného imania spoločnosti novými vkladmi a udelilo súhlas na prevzatie záväzku na nepeňažný vklad sťažovateľom v hodnote 103 100 000 Sk pozostávajúci z nehnuteľnosti – budovy hotela T.

Sťažovateľ 29. apríla 1996 urobil písomné vyhlásenie o vložení nepeňažného vkladu v hodnote 103 100 000 Sk pozostávajúceho z nehnuteľnosti – budovy hotela T. do základného imania obchodnej spoločnosti žalobcu.

Zvýšenie základného imania bolo zapísané v príslušnom obchodnom registri v zápise obchodnej spoločnosti žalobcu.

Okresný úrad Martin, odbor katastra nehnuteľností (ďalej len „katastrálny úrad“) svojím rozhodnutím sp. zn. V 1094/96 zo 4. októbra 1996, ktoré nadobudlo právoplatnosť 17. februára 1997, zamietol návrh zrejme obchodnej spoločnosti L., a. s., na povolenie vkladu vlastníckeho práva k nehnuteľnosti – budovy hotela T. v prospech obchodnej spoločnosti L., a. s. (označené rozhodnutie katastrálneho úradu netvorilo prílohu sťažnosti, a preto dôvody tohto rozhodnutia priebeh konania a jeho účastníci nie sú ústavnému súdu známe, pozn.).

Keďže vlastnícke právo sťažovateľa k nehnuteľnosti – budove hotela T. v dôsledku už označeného rozhodnutia katastrálneho úradu zostalo zachované, sťažovateľ písomným vyhlásením z 20. septembra 1999 vložil túto nehnuteľnosť ako nepeňažný vklad do inej obchodnej spoločnosti, a to obchodnej spoločnosti T., a. s.

Vklad vlastníckeho práva k nehnuteľnosti – budove hotela T. v prospech obchodnej spoločnosti T., a. s., bol povolený rozhodnutím katastrálneho úradu sp. zn. V 3566/99 z 29. septembra 1999.

Žalobou podanou Krajskému súdu v Žiline (ďalej len „krajský súd“) 21. mája 2002 sa žalobca domáhal od sťažovateľa zaplata sumy 103 100 000 Sk s príslušenstvom z titulu zaplata hodnoty nepeňažného vkladu, ku ktorému neprešlo vlastníctvo na obchodnú spoločnosť, a z právneho dôvodu s poukazom na § 59 ods. 5 Obchodného zákonníka v znení účinnom v čase zvýšenia základného imania.

V priebehu súdneho konania vedeného krajským súdom žalobca vymedzil právny dôvod ním uplatnených nárokov aj ako nárok vyplývajúci zo zmeny obsahu záväzku pri vadnom plnení podľa § 324 ods. 3 v spojení s § 433 ods. 1 a § 261 ods. 3 písm. a) Obchodného zákonníka.

Krajský súd rozsudkom č. k. 19 Cb 161/02-365 z 21. mája 2003 (ďalej len prvý rozsudok krajského súdu) zamietol žalobu, čo sa týka istiny a časti príslušenstva (v ostatnej časti uplatňovaného príslušenstva žalobe vyhovel). Podľa právneho názoru krajského súdu nárok žalobcu na zaplata hodnoty nepeňažného vkladu v peniazoch bol dôvodný s poukazom na aplikovateľnosť § 59 ods. 5 Obchodného zákonníka v znení účinnom v čase zvýšenia základného imania na daný prípad, avšak tento nárok posúdil ako premlčaný, a preto žalobu čo sa týka uplatňovanej istiny, zamietol.

Krajský súd nepovažoval za dôvodný uplatnený nárok žalobcu z právneho dôvodu vyplývajúceho zo zmeny obsahu záväzku pri vadnom plnení podľa § 324 ods. 3 v spojení s § 433 ods. 1 a § 261 ods. 3 písm. a) Obchodného zákonníka.

Najvyšší súd uznesením sp. zn. 1 Obo 235/03 z 27. septembra 2004 (ďalej aj „prvé rozhodnutie najvyššieho súdu ako súdu odvolacieho“) v odvolacom konaní zrušil prvý rozsudok krajského súdu a vec mu vrátil na ďalšie konanie. Podľa právneho názoru najvyššieho súdu, na rozdiel od názoru krajského súdu, § 59 ods. 5 Obchodného zákonníka

v znení účinnom v čase zvýšenia základného imania nebol aplikovateľný na daný prípad uplatnených nárokov žalobcu.

Po vrátení veci na ďalšie konanie krajský súd spravujúc sa právnym názorom najvyššieho súdu v uznesení sp. zn. 1 Obo 235/03 z 27. septembra 2004 posúdil nárok žalobcu ako nedôvodný z právneho titulu opierajúceho sa o § 59 ods. 5 Obchodného zákonníka v znení účinnom v čase zvýšenia základného imania, keďže toto ustanovenie na daný prípad nie je aplikovateľné. Krajský súd ďalej posúdil dôvodnosť uplatneného nároku žalobcu z právneho dôvodu nároku vyplývajúceho zo zmeny obsahu záväzku pri vadnom plnení podľa § 324 ods. 3 v spojení s § 433 ods. 1 a § 261 ods. 3 písm. a) Obchodného zákonníka, ako aj z právneho dôvodu vydania bezdôvodného obohatenia a náhrady škody (ktorých právnymi titulmi si žalobca svoj nárok taktiež uplatňoval) a dospel k záveru o jeho nedôvodnosti z týchto právnych titulov. Krajský súd preto rozsudkom č. k. 19 Cb 161/02-487 z 12. mája 2005 (ďalej len „druhý rozsudok krajského súdu“) žalobu zamietol.

Dňa 29. júna 2005 bol vyhlásený konkurz na majetok žalobcu – obchodnej spoločnosti L., a. s., a následne sa stala účastníkom konania na mieste žalobcu správkyňa jeho konkurznej podstaty.

Zmluvou o postúpení pohľadávky z 26. júna 2008 správkyňa konkurznej podstaty postúpila pohľadávku uplatňovanú v posudzovanom konaní na M. G. Zmena v osobe žalobcu však v nadväznosti na uvedené postúpenie pohľadávok konajúcemu najvyššiemu súdu ako odvolaciemu súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 2 Obo 168/200 oznámená nebola.

Najvyšší súd rozsudkom sp. zn. 2 Obo 168/2007 z 3. septembra 2008 (ďalej aj „druhé rozhodnutie najvyššieho súdu ako súdu odvolacieho“) potvrdil druhý rozsudok krajského súdu a v plnom rozsahu sa stotožnil s jeho právnymi závermi.

Najvyšší súd v konaní o mimoriadnom dovolaní podanom generálnym prokurátorom Slovenskej republiky (ďalej len „generálny prokurátor“) proti rozsudku najvyššieho súdu

sp. zn. 2 Obo 168/2007 z 3. septembra 2008 tomuto mimoriadnemu dovolaniu vyhovel a svojím uznesením z 29. apríla 2010 zrušil napadnutý rozsudok najvyššieho súdu a vec mu vrátil na ďalšie konanie.

Jedným z východísk pre závery prvého rozhodnutia najvyššieho súdu ako súdu odvolacieho, druhého rozsudku krajského súdu aj druhého rozhodnutia najvyššieho súdu ako súdu odvolacieho bol právny názor, že k splneniu záväzku splatiť nepeňažný vklad pozostávajúci z nehnuteľnosti dochádza odovzdaním vyhlásenia o vložení nepeňažného vkladu obchodnej spoločnosti, a nie až nadobudnutím vlastníckeho práva spoločnosti k nehnuteľnosti tvoriacej nepeňažný vklad.

Najvyšší súd v uznesení z 29. apríla 2010 uvedený právny názor posúdil ako nesprávny, a preto rozhodol o zrušení druhého rozhodnutia najvyššieho súdu ako súdu odvolacieho a vrátení veci na ďalšie konanie.

Sťažovateľ v sťažnosti uviedol:

„...mimoriadne dovolanie generálneho prokurátora bolo podané na základe podnetu M. G., bytom L. zo dňa 04. 05. 2009, ktorého právne postavenie ako oprávnenej osoby dotknutej rozhodnutím súdu generálny prokurátor posúdil na základe Zmluvy o postúpení pohľadávky zo dňa 26. 06. 2008, ktorou podávateľ podnetu deklaroval, že sa stal právnym nástupcom žalobcu...

Podľa názoru sťažovateľa Uznesením Najvyššieho súdu SR, č. k. 1MObo V/15/2009 zo dňa 29. 04. 2010 došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces porušením princípu právnej istoty tým, že dovolací súd NS SR v konaní o mimoriadnom dovolaní generálneho prokurátora bez toho, aby došlo k akejkoľvek zmene v skutkovom stave veci, novej skutočnosti alebo k novým dôkazom, zrušil právoplatný Rozsudok Najvyššieho súdu SR z 03. 09. 2008, č. k. 2Obo/168/2007-564, a to len na základe iného právneho názoru.

Princíp právnej istoty... je opretý o právny názor štyroch rozhodnutí súdov, z toho sťažovateľ vnímal (legitímne očakával) a dôvodne sa spoliehal na to, že právny názor aplikovaný štyrikrát všeobecným súdom rovnako na danú právnu otázku, z toho dvakrát právny názor vyslovený Rozsudkom Najvyššieho súdu SR, č. k. 2Obo/168/2007 zo dňa

03. 09. 2008 a Uznesením Najvyššieho súdu SR, č. k. 1Obo/235/2003 zo dňa 27. 09. 2004, nielenže je aplikáciou príslušného právneho predpisu konajúcimi súdmi v súlade s ich výlučným právom výkladu právnych noriem, ale aj vytvoril princíp právnej istoty (legitímneho očakávania sťažovateľa), že bude všeobecne rešpektovaný...

Sťažovateľ... nemieni... sa domáhať suplovania právneho hodnotenia veci prislúchajúceho do výlučných kompetencií všeobecných súdov... námietky smerujú výlučne k tým závažným pochybeniam, ktoré zasiahli do sťažovateľovho základného práva...

Sťažovateľ stojí na názore, že... práva sťažovateľa boli práva konkrétne a účinné, priznané štyrmi rozhodnutiami všeobecných súdov s totožným právnym názorom na danú spornú právnu otázku a práva M. G. boli iluzórne a teoretické...

Z hľadiska vecnej argumentácie pre posúdenie aplikácie ust. § 1, 2 O. s. p. je hodnotovo významné posúdiť, že špekulatívne zakúpená pohľadávka za 10.000.000 Sk v spojitosti so zmeneným právnym názorom Najvyššieho súdu SR porušujúcom princíp právnej istoty narástla ku škode sťažovateľa do výšky viac ako 420.000.000 Sk (13.941.445,93 Eur), teda v podstate ku škode viac ako 60.000 obyvateľov mesta M., a to nielen v oblasti ekonomickej, ale aj sociálnej, zdravotnej a v konečnom dôsledku spôsobujúcej ekonomický kolaps celého mesta a jeho nútenú správu.

Uznesenie Najvyššieho súdu SR, č. k. 1MOBdo V/15/2009 zo dňa 29. 04. 2010... konštatuje, že: podmienky na podanie mimoriadneho dovolania podľa § 243e ods. 1 O. s. p. boli splnené, M. G. preukázal v súlade súst. § 243e ods. 1 O. s. p. status osoby dotknutej rozhodnutím súdu... Osobitne Uznesenie NS SR... poukazuje, že postupníkovi M. G. bola postupom odvolacieho súdu odňatá možnosť konať pred súdom (§ 237 písm. f) O. s. p.)...

dovolací senát Najvyššieho súdu SR sa pri skúmaní podmienok na podanie mimoriadneho dovolania vôbec nezaoberal tým, že podávateľovi podnetu pánovi M. G. nemohla byť a ani nebola odvolacím súdom odňatá možnosť konať pred súdom (§ 237 písm. f) O. s. p.) z dôvodu, že M. G. svoje práva podľa § 92 ods. 2 O. s. p. s použitím § 530 Obč. zákonníka vôbec nevyužil, a to napriek tomu, že uzavrel Zmluvu o postúpení pohľadávky už dňa 26. 06. 2008...

dovolací senát Najvyššieho súdu SR sám v rozpore s hypotézou ust. § 92 ods. 2 O. s. p. zhojil, konvalidoval pochybenie - nevyužitie práva M. G. vstúpiť do konania v čase odvolacieho konania...

M. G. sa mohol domáhať podnetom na mimoriadne dovolanie, že jeho práva boli dotknuté a že má postavenie dotknutej osoby § 243e O. s. p. len v prípade, keby tieto práva využil (§ 92 ods. 2, resp. 4 O. s. p. s použitím § 530 Obč. zákonníka). Tým, že pán M. G. tieto práva nevyužil pri 100 % informovanosti o svojich právach... nemôže byť dotknutou osobou v zmysle § 243 O. s. p...

M. G. špekulatívne nevyužil ust. § 92 ods. 2 O. s. p. a nevstúpil do konania z dôvodu, aby nestratil právne postavenie domáhať sa vrátenia poskytnutej úhrady 10.620.000 Sk za kúpu pohľadávky čoho dôkazom je aj, že v osobitnom konaní vedenom Krajským súdom v Banskej Bystrici, č. k. 39-24K-128/02-Že-611 v spojení s konaním na Najvyššom súde SR, č. k. 6Obo/65/2009 možno verifikovať, že súbežne s prebiehajúcim konaním, ktoré je základom tejto sťažnosti sa pán M. G. domáha úhrady 10.620.000 Sk ako pohľadávky proti podstate voči správkyňi konkurznej podstaty, ktorej vlastníkom sa nestal, na skutočnosť právneho postavenia M. G. ako dotknutej osoby podľa 243e O. s. p. bola táto právna skutočnosť doložená generálnej prokuratúre aj NS SR v konaní o mimoriadnom dovolaní generálneho prokurátora...

NS SR... pri skúmaní podmienok dovolania podľa ust. 243e ods. 1 O. s. p. neposudzoval, že v danom prípade sa jedná o zjavne šikanózný výklad práva vo vzťahu k § 1, 2, 3 O. s. p., ktorých porušenie generálny prokurátor dovolaním namieta. Z hľadiska hypotézy § 1 a § 2 O. s. p. k § 243e ods. 1 O. s. p. je zjavné, že hodnotiacim záverom tak generálneho prokurátora, ako aj Najvyššieho súdu SR dovolacieho senátu bolo potrebné zahrnúť aj špekulatívny charakter zakúpenia pohľadávky za sumu 10.000.000 Sk a jej súčasná suma dosahujúca 420.000.000 Sk vo vzťahu k závažnému, mimoriadne negatívnemu dopadu na viac ako 60.000 obyvateľov Mesta M...

Takémuto chápaniu práva na spravodlivý proces sťažovateľ neprisviedča a hodnotí ho ako aplikáciu práva v prospech jednotlivca na ujmu a škodu práv neporovnateľného množstva fyzických a právnických osôb, ktorých sa takéto rozhodnutie dotýka...

generálny prokurátor podal mimoriadne dovolanie formalisticky bez toho, aby sledoval verejný záujem...

Ak by aj generálny prokurátor či dovolací senát NS SR ustálil z hľadiska požiadavky § 243e ods. 1 O. s. p., že M. G. splňal podmienku osoby dotknutej rozhodnutím súdu, tak nevyhnutne musel mať preukázané, že pre dôvodnosť mimoriadneho dovolania, resp.

akceptácie mimoriadneho dovolania pre ďalšie konanie zo strany NS SR, absentuje druhá požiadavka uvedená v citovanej právnej norme, a to požiadavka ochrany práv a zákonom chránených záujmov fyzických a právnických osôb alebo štátu...“

Sťažovateľ navrhol, aby ústavný súd takto rozhodol:

„Základné právo Mesta M... na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy SR a právo na spravodlivý proces podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd uznesením Najvyššieho súdu SR. č. k. 1MOBdo V/15/2009 zo dňa 29. 04. 2010 porušené bolo.

Zrušuje sa Uznesenie Najvyššieho súdu SR, č. k. 1MOBdo V/15/2009 zo dňa 29. 04. 2010 a vec vracia Najvyššiemu súdu SR na ďalšie konanie.“

Sťažovateľ si zároveň uplatnil nárok na priznanie trov právneho zastúpenia voči najvyššiemu súdu.

II.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Ústavný súd návrh na začatie konania predbežne prerokuje podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa a zisťuje, či nie sú dôvody na odmietnutie návrhu podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

Podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania návrhy, na ktorých prerokovanie nemá právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

Ústavný súd predbežne prerokoval sťažnosť sťažovateľa podľa § 25 ods. 1 zákona o ústavnom súde a skúmal, či neexistujú dôvody na jej odmietnutie podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

Sťažovateľ namieta porušenie svojho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva na spravodlivý proces podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru uznesením najvyššieho súdu z 29. apríla 2010, ktorým bolo na základe mimoriadneho dovolania generálneho prokurátora zrušené druhé rozhodnutie najvyššieho súdu ako súdu odvolacieho. Podnet na podanie mimoriadneho dovolania bol podaný M. G. ako právnym nástupcom pôvodného žalobcu vo vzťahu k uplatňovanému nároku (na základe zmluvy o postúpení pohľadávky), s ktorým sa v odvolacom konaní nekonalo ako s účastníkom konania.

Ústavný súd uvádza, že podľa čl. 127 ods. 1 ústavy rozhoduje o sťažnostiach týkajúcich sa porušenia základných práv a slobôd vtedy, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd. Namietané porušenie niektorého zo základných práv alebo slobôd nezakladá automaticky aj právomoc ústavného súdu na konanie o nich. Pokiaľ ústavný súd pri predbežnom prerokovaní sťažnosti zistí, že sťažovateľ sa ochrany základného práva alebo slobody môže domôcť využitím jemu dostupných a účinných prostriedkov nápravy pred iným súdom, musí takúto sťažnosť odmietnuť z dôvodu nedostatku právomoci na jej prerokovanie (I. ÚS 103/02, IV. ÚS 115/07).

Toto ustanovenie limituje hranice právomoci ústavného súdu a všeobecných súdov rozhodujúcich v občianskoprávných, obchodných a trestnoprávných veciach, a to tým spôsobom, že ochrany základného práva a slobody sa na ústavnom súde možno domáhať v prípade, ak mu túto ochranu nemôžu poskytnúť všeobecné sudy.

Keďže druhé rozhodnutie najvyššieho súdu ako súdu odvolacieho bolo uznesením najvyššieho súdu z 29. apríla 2010 zrušené a vec bola vrátená na ďalšie konanie, dosiaľ nebolo rozhodnuté s konečnou platnosťou.

Ústavný súd preto konštatuje, že sťažnosť bola podaná predčasne, čo je okolnosť, ktorá vzhľadom na princíp subsidiarity zakotvený v čl. 127 ods. 1 ústavy vylučuje právomoc ústavného súdu na preskúmanie napadnutého uznesenia najvyššieho súdu 29. apríla 2010. Sťažovateľ bude mať/má možnosť uplatniť ochranu svojich práv v konaní pred najvyšším súdom. Z uvedeného dôvodu ústavný súd podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde sťažnosť sťažovateľa odmietol pre nedostatok právomoci na jej prerokovanie (III. ÚS 135/04, IV. ÚS 405/04, III. ÚS 133/05).

Vzhľadom na odmietnutie sťažnosti sa ústavný súd ďalšími nárokmi sťažovateľa nezaoberal.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 27. októbra 2010